

TLAČOVÁ SPRÁVA

Autor, titul výstavy:	Alexander Salontay: Zásielka
Miesto konania:	Galéria Jána Koniarka, Koppelova vila, Zelený krížek 3, Trnava
Kurátor:	Filip Krutek
Otvorenie výstavy:	4. 6.(Št) 2020 o 18:00
Trvanie výstavy:	5. 6.(Pia) 2020 – 30.8.(Ne) 2020

Galéria Jána Koniarka zaradila do výstavného plánu na rok 2020 retrospektívnu výstavu diela všestranného maliara a grafika Alexandra Salontaya, ktorý na slovenskú výtvarnú scénu nastúpil v 60. rokoch 20. storočia. Jeho obsiahle dielo nebolo doposiaľ relevantným spôsobom zdokumentované, prehodnotené, ani sa nestalo predmetom umelecko-historického výskumu. Ambíciou výstavy je odprezentovať odbornej aj laickej verejnosti dielo opomínaného autora a retrospektívne ho včleniť do diškurzu o vývoji slovenského maliarstva a grafiky druhej polovice 20. storočia.

Titul výstavy je odvodený z rovnomenného diela, ktoré galéria zakúpila v roku 2020 (Zásielka – Fragile / Krehká, 1972, olej na plátne, 123 x 210cm). Príznačná je tým, že v sebe kumuluje odlišné maliarske polohy evidentné v jednotlivých tematických blokoch výstavy. Od „nerukodielnej“ grafiky, pop-artového tvaroslovia, reflexiu osobnej mytológie v socialistickej spoločnosti, až po intervencie valčekového vzoru a vápennej omietky odkazujúce k domácomu, rurálnemu prostrediu. Názov výstavy zároveň odkazuje k procesu prípravy výstavy, kedy objem autorových prác predstavoval časom zakonzervovanú zásielku aj vzhľadom na to, že posledná individuálna výstava autora sa uskutočnila ešte v roku 1976.

Ťažisko tvorby autora a zároveň selekcie diel výstavy pozostáva z jeho najtvorivejšieho obdobia od konca 60. rokov až po 80. roky minulého storočia. Jeho ranú tvorbu definujú multiplatívne grafiky, logotypy a monotypie menšieho formátu. V inej grafickej polohe preberá námety z dennej tlače, ktoré redukuje do geometrického tvaroslovia (Paríž, 1968) a vytvára kompozície s pečiatkami, ktoré neskôr využíva aj v maliarskej polohe. Ďalšiu jeho tvorivú etapu definuje záujem o sociálnu problematiku. Anonymné postavy častokrát prevzaté z časopisov a novín komponoval do špecifických modulov, vytváral tak akúsi kriticky-sociálnu ikonografiu (Rozpory v nás, 1970), alebo naopak naratívne schémy striedajúce fragmenty novej figurácie s abstrahujúcimi formami (Deväť príbehov, 1971). Rozsiahly celok v jeho tvorbe predstavuje pop-artová inklinácia a jeho reinterpretácia v lokálnom kontexte. Fotografie a výstrižky z novín predimenzováva a vznikajú tak archetypálne výjavy domácich populárnych hviezd – Marty

Zriaďovateľ:

Kubišovej s Václavom Neckářom (Speváci, 1968), či ikonickej herečky a sex symbolu 60-tych rokov Olgy Schoberovej (Zásielka, 1972). Inú maliarsku polohu predstavuje séria malieb s motívom krajiny, fasád vidieckych domov, fragmentov architektúry a záhrad. Ako prežitá forma z detstva sa do jeho tvorby vrátili ošarpané steny dedinských domov, neustále premaľované valčekmi s takmer kanonickým motívom. Po formálnej stránke predstavujú takmer simuláciu steny ľudového domu s vápennou maľovkou a autentickou štruktúrou a krehkosťou (Suseda, 1973). Posledným tematickým okruhom a maliarskou polohou sú výrazovo aj formátovo úspornejšie kompozície z prvej polovice 80. rokov. Predstavujú jednoduché formy, ktoré autor chápal ako zástupné spôsoby kritiky bývalého režimu, alebo na druhej strane takmer reportážnym spôsobom zaznamenáva poetiku každodennej banality. Salontay sa priebežne venoval tvorbe sugestívnych „agrokrajín“, od zrozumiteľných výjavov človekom poznačenej krajiny až po ich intuitívne abstrahované verzie. Práve tejto etape sa venuje solitérna časť expozície doplnená o autorskú hudobnú kompiláciu ZAOBRAZ, ktorú skomponoval jeho syn Daniel Salontay na motívy otcových lyrických krajín.

Alexander Salontay (*1.4.1937, Trhovište) študoval v rokoch 1955 – 1959 na Vysokej škole pedagogickej v Bratislave odbor deskriptívna geometria – výtvarná výchova (doc. E. Lehotský, doc. R. Hornák). V rokoch 1960 – 1965 pôsobil na Pedagogickom inštitúte v Trnave a v rokoch 1965 – 1986 učil kresbu a grafiku na Pedagogickej fakulte Univerzity Komenského v Trnave. V roku 1981 obhájil rigoróznou prácu na tému Komunikácia výtvarného výrazu v detskej kresbe. V rokoch 1996 – 1995 učil na Pedagogickej fakulte M. Bela v Banskej Bystrici. Od roku 1967 bol evidovaný vo Fonde výtvarných umelcov, od r. 1972 bol kandidátom a od roku 1980 riadnym členom ZSVU. V roku 1996 sa natrvalo usadil vo Zvončíne.

Filip Krutek